

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7MCdo/8/2013                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 1207209133                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 09.07.2014                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Marián Sluk              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2014:1207209133.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Slovenskej kancelárie poisťovateľov, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 82, IČO: 36 062 235, proti žalovaným 1/ Ing. C.X., bývajúcemu v D., pôvodne živnostník podnikajúci pod obchodným menom Ing. Vladimír Žilinský - TRANSSERVIS, so sídlom v Bratislave, Bebravská č. 18, IČO: 11 675 306, 2/ T. D., bývajúcemu v N., o zaplatenie 1 642,56 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 58 C 284/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. augusta 2012, sp. zn. 2 Co 117/2010 a rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo 14. januára 2010, č. k. 58 C 284/2007-251, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo 14. januára 2010, č. k. 58 C 284/2007-251 vo výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému 1/ a jeho povinnosti nahradiť žalobkyni trovy konania a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 1. augusta 2012, sp. zn. 2 Co 117/2010 a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 14. januára 2010, č. k. 58 C 284/2007-251 konanie v časti o zaplatenie 254,16 € zastavil; v zostávajúcej časti žalobu proti žalovaným 1/ a 2/ zamietol; žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému 1/ trovy konania 98,38 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovanému 2/ nepriznal náhradu trov konania. Žalovaný 2/ ako vodič motorového vozidla zn. Volvo F 12, E., ktorého držiteľom je žalovaný 1/, spôsobil jeho prevádzkou 4. mája 2004 vecnú škodu rakúskej spoločnosti Austria Telekom. Žalobkyňa v zmysle § 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení (ďalej len „zákon o PZP“) poškodenému vyplatila 6. decembra 2005 sumu 49 483,84 Sk (1 642,56 €) vychádzajúc z toho, že žalovaný 1/ v čase dopravnej nehody nemal uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „PZP“). Súd aplikujúc špeciálne ustanovenie § 9 ods. 4 zákona o PZP a zároveň prihliadajúc k všeobecnej úprave § 801 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (ďalej tiež „OZ“) vychádzal zo sankčného dôvodu zániku poistenia pre nezaplatenie poistného do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti. Uvedená lehota pre zánik poistného má podľa názoru súdu význam len k posúdeniu časového hľadiska zániku zmluvy vo vzťahu k § 801 ods. 1 a 2 OZ, pretože právna úprava automaticky nespája s

nezaplatením bežného poistenia zánik poistenia; pre zánik poistenia je potrebná kvalifikovaná výzva na zaplatenie. Tá musí obsahovať upozornenie, že zmluva zanikne, ak do mesiaca od jej doručenia nebude poistné zaplatené. Doručenie výzvy žalobkyňa nepreukázala. Súd dospel k záveru, že povinnosťou žalobkyne nebolo poskytnúť poškodenému poistné plnenie za žalovaného 1/, tento mal platne uzatvorenú poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXX od 1. januára 2002 na dobu neurčitú, jej zánik nebol preukázaný, a preto žalobu voči žalovaným 1/ a 2/ zamietol. Na základe dispozičného návrhu žalobkyne, súd konanie v časti 254,16 € zastavil (§ 96 O.s.p.). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 1. augusta 2012, sp. zn. 2 Co 117/2010 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.) a žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia (s jeho skutkovými zisteniami i právnym posúdením), a preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia. Ďalej uviedol, že žalobkyňa v odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, s ktorými by sa nebol vysporiadal súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia. Zdôraznil, že vykonaným dokazovaním súdom prvého stupňa nebolo preukázané doručenie výzvy v zmysle § 801 ods. 2 OZ poistencovi poisťovateľom (Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.) alebo žalobkyňou. Nezaplatenie bežného poistenia automaticky neznamená zánik poistenia.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. augusta 2012, sp. zn. 2 Co 117/2010 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo 14. januára 2010, sp. zn. 58 C 284/2007-251 v časti výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ a o povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov konania, navrhol uvedené rozhodnutia v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že súdy vec nesprávne právne posúdili, lebo aplikovaný právny predpis nesprávne interpretovali, resp. na vec neaplikovali správny právny predpis. Súdy síce správne zánik poistného vzťahu posudzovali podľa ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o PZP, avšak toto nesprávne interpretovali, ak pri jeho výklade zohľadňovali ustanovenie § 801 ods. 2 OZ v tom, že poistenie nezanikne, ak tu nebola výzva poisťovateľa. Dovolateľ v podstate namieta, že súdy nerešpektovali princíp, ktorý vyjadruje aplikačnú prednosť špeciálnej úpravy pred úpravou všeobecnou. Ustanovenie § 9 ods. 4 o PZP označuje za „lex specialis“ k Občianskemu zákonníku, z ktorého jasne vyplýva zánik PZP uplynutím lehoty jedného mesiaca od dátumu splatnosti poistného, ak poistenie nebolo zaplatené a ak dlhšia lehota pre zánik poistenia dohodnutá nebola. V poistnej zmluve nebolo dohodnuté inak, poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti (1. apríl 2014), poistenie zaniklo uplynutím tejto lehoty 2. mája 2014, teda ešte pred dňom, kedy došlo k poistnej udalosti, ktorá sa stala 4. mája 2004. Takýto záver o spôsobe zániku poistenia zodpovedá aj rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obdo 22/2007.

Žalovaní 1/ a 2/ vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalobkyne (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutia (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutia súdov v dovolaní napadnutom rozsahu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade mimoriadneho dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) je posúdiť, či súdy (prvostupňový a odvolací) na zistený skutkový stav použili správnu právnu normu.

V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor namieta, že sa súdy nižších stupňov dopustili nesprávosti, keď na predmetný vzťah síce správne aplikovali špeciálnu úpravu § 9 ods. 4 zákona o PZP, avšak pri jeho výklade v podstate zohľadnili všeobecnú právnu úpravu, a to ustanovenie § 801 OZ. Z ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o PZP pritom priamo vyplýva, že k zániku PZP dochádza uplynutím lehoty jedného mesiaca od dátumu splatnosti poistného, ak toto nebolo zaplatené; nebolo tak potrebné prihliadať na inú, všeobecnú úpravu.

Podľa § 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kancelária poskytuje z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, za ktorú zodpovedá osoba bez poistenia zodpovednosti.

Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, poistenie zodpovednosti zanikne tiež, ak poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, ak pre takýto prípad nebola v poistnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota pre zánik poistenia zodpovednosti. Poistenie zodpovednosti zanikne uplynutím tejto lehoty.

Podľa § 801 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, poistenie zanikne aj tak, že poistné za prvé poistné obdobie alebo jednorazové poistné nebolo zaplatené do troch mesiacov odo dňa jeho splatnosti. Poistenie zanikne aj tak, že poistné za ďalšie poistné obdobie nebolo zaplatené do jedného mesiaca odo dňa doručenia výzvy poistovateľa na jeho zaplatenie, ak nebolo poistné zaplatené pred doručením tejto výzvy. Výzva poistovateľa obsahuje upozornenie, že poistenie zanikne, ak nebude zaplatené. To isté platí, ak bola zaplatená len časť poistného.

Podľa Všeobecných poistných podmienok, článok VIII bodu 7 (č. 1. 108 spisu), povinné zmluvné poistenie zanikne tiež, ak poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti. Povinné zmluvné poistenie zanikne uplynutím tejto lehoty.

Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., poistným obdobím je spravidla jeden kalendárny rok, prípadne kratšie obdobie. Spôsob platenia poistného, dĺžka poistného obdobia a splatnosť poistného určujú všeobecné poistné podmienky.

V preskúmanej veci Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. ako poistník a žalovaný 1/ ako poistenec uzatvorili 10. decembra 2001 zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla č. XXX XXX XXXX na dobu neurčitú, so začiatkom poistenia od 1. januára 2002 na dobu neurčitú s dohodnutými štvrtročnými splátkami poistného podľa § 8 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. (č. 1. 103 spisu). Jej súčasťou sú Všeobecné poistné podmienky pre povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla z 1. novembra 2004. Žalovaný 2/ ako vodič motorového vozidla, ktorého je držiteľom žalovaný 1/, spôsobil 4. mája 2004 jeho prevádzkou škodu. Žalobkyňa pri plnení povinnosti vyplývajúcej z § 24 ods. 2 písm. b/ zákona o PZP spôsobenú majetkovú škodu uhradila, lebo podľa jej názoru za túto zodpovedá osoba bez poistenia zodpovednosti (t. j. žalovaný 1/).

Dovolací súd pri posudzovaní otázky správneho právneho posúdenia veci tak, ako ju vymedzil generálny prokurátor, skúmal, či konflikt právnych noriem vzťahujúcich sa k zániku poistného vzťahu bol súdmi vyriešený správne.

Konflikt (tiež kolízia) právnych noriem nastáva vtedy, ak na rovnakú vec dopadá niekoľko navzájom si protirečiacich (resp. navzájom odlišných) právnych noriem, i keď z formálneho hľadiska by k tomu nemalo dochádzať, pretože je žiaduce, aby právny poriadok ako systém bol vnútorne konzistentný (súladný). Pri riešení tohto konfliktu možno uplatniť hierarchické kritéria (princípy), ktoré stanovujú prioritu právnych noriem. Právna teória a súdno-aplikačná prax rešpektuje právny princíp, ktorý je vyjadrený pravidlom „Lex specialis derogat generali“ (zvláštny zákon ruší zákon všeobecný). Za predpokladu, že ide o predpisy rovnakej právnej sily. Zvláštna úprava, t. j. užšia právna norma má prednosť pred úpravou všeobecnou, t. j. normou širšou, ktorá sa uplatní len tam, kde zvláštny predpis vec neupravuje. Tento kontravalentný vzťah špeciality a subsidiarity existuje medzi rôznymi právnymi predpismi (napr. vzťah obchodného zákonníka ako osobitného predpisu „lex specialis“ a občianskeho zákonníka ako všeobecného predpisu „lex generalis“).

Napriek tomu, že spomínané pravidlo hovorí o „derogácii“, interpretačný význam pravidla spočíva v tom, že určitá právna norma sa na daný prípad nevzťahuje (nepoužije): jazykový (gramatický) výklad, že ide o zrušenie zákona, nie je príliehavý.

Poistenie patrí medzi záväzkové vzťahy. Pre účastníkov poistných vzťahov, rovnako ako pre účastníkov iných súkromnoprávnych vzťahov platí, že si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou (zmluvou) odchylnou od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť (§ 2 ods. 2 OZ). Poistenie môže zaniknúť viacerými spôsobmi, tiež v dôsledku nezaplatenia poistného v stanovenej lehote (porovnaj napr. § 801 ods. 2 OZ, § 9 ods. 4 zákona o PZP).

Zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien, sa vzťahuje (len) na povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „poistenie zodpovednosti“) a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len „kancelária“). Ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na poistenie zodpovednosti osobitné predpisy a to zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, alebo Občiansky zákonník (§ 1 ods. 1 a 2 citovaného zákona). V § 1 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. je vyjadrená pozícia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako špeciálneho predpisu vo vzťahu k všeobecnej úprave poistného obsiahnutej v zákone o poisťovníctve a Občianskom zákonníku. Táto všeobecná právna úprava pôsobí podporne (subsidiárne), iba vtedy, „ak tento zákon neustanovuje inak“, t. j. ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa zákona č. 381/2001 Z. z.

Zákon č. 381/2001 Z. z. (m. i.) upravuje spôsob zániku poistenia pre nezaplatenie poistného a zároveň určuje aj presný okamih zániku poistného vzťahu (viď § 9 ods. 4 cit. zákona). Takto koncipovaná právna norma vo svojej hypotéze presne, zrozumiteľne a úplne formuluje spôsob i okamih zániku právneho vzťahu. V tejto súvislosti nie je zřejmý priestor pre subsidiárne použitie všeobecnej právnej úpravy.

Dovolací súd sa teda stotožnil s tvrdením mimoriadneho dovolateľa, že v tomto prípade súdy nesprávne posudzovali otázku zániku poistnej zmluvy, pokiaľ na danú vec subsidiárne aplikovali okrem ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o PZP aj ustanovenie Občianskeho zákonníka o zániku poistenia (§ 801 ods. 2), z ktorého vyplýva (m. i.) tiež požiadavka o doručení, tzv. kvalifikovanej výzvy poisťovateľa poistenému.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky nespočívajú na správnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky, preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvého stupňa v časti o

zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/ a o náhrade trov konania medzi žalobkyňou a žalovaným, vec v rozsahu zrušenia vrátil Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie (243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.)

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.